

Łukasz CZEKAJ,
Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Michał ZNAMIROWSKI
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA UNII EUROPEJSKIEJ

Abstrakt: Artykuł opisuje politykę bezpieczeństwa Unii Europejskiej poprzez działania i poszczególne instytucje do tego powołane. Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa UE, której celem jest rozwiązywanie konfliktów i pogłębianie międzynarodowego zrozumienia, opiera się na dyplomacji i poszanowaniu przepisów międzynarodowych. Unia Europejska dzięki swoim wyspecjalizowanym organom cywilnym i wojskowym jest w stanie kreować bezpieczeństwo na kontynencie. Obecnie Unia Europejska mierzy się z kryzysem migracyjnym, terroryzmem, inflacji oraz problemami energetycznymi i w tym celu podejmowane są odpowiednie działania. Artykuł przedstawia analizę instytucji cywilnych i wojskowych które odpowiedzialne są za bezpieczeństwo na kontynencie i ich działań w tym zakresie. Do analizy wykorzystano akty normatywne, literaturę przedmiotu i raporty. Niniejszy artykuł jest opracowaniem teoretycznym, które ma na celu usystematyzowanie podstawowej wiedzy o strukturach i działaniach Unii Europejskiej w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, Unia Europejska, ochrona, zagrożenia, polityka, obronność, polityka zagraniczna, strategia.

Wstęp

Zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim obywatelom jest niezwykle trudne dla każdego państwa, czy to w związku z zagrożeniami wynikającymi z konfliktów politycznych, czy też wojen. Najlepszym przykładem na to jest historia, a dokładniej historia Europy. Na kontynencie, na którym żyjemy od setek lat wybuchały nieustające wojny oraz konflikty które nieustannie zagrażały bezpieczeństwu, czy to samych państw czy pojedynczych mieszkańców. Na przestrzeni lat na terenie starego kontynentu były tworzone liczne sojusze, miały one na celu prowadzenie skutecznej polityki dla zapewnienia bezpieczeństwa a w ostateczności do prowadzenia działań obronnych. Czas również pokazał, że sojusze te okazywały się kruche i mało skuteczne, doprowadziło to jak wiemy do wybuchu dwóch wielkich wojen w pierwszej połowie XX. W. Mimo ustanowienia po pierwszej z nich Ligi Narodów która miała stać na straży pokoju już po dwudziestu latach wybuchła kolejna druga wielka wojna.

W wyniku zakończenia drugiej wojny światowej, świat podzielił się na dwa obozy militarne, skupione wokół Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i Stanów Zjednoczonych Ameryki. Jednak sama struktura militarna była niewystarczająca dla zniszczonej wojną Europy. w wyniku

tych zdarzeń powstała Europejska Wspólnota Węgla i Stali mająca wspomóc odbudowę zniszczonej Europy i zapewnić jej bezpieczeństwo gospodarcze i ekonomiczne. w wyniku ewolucji tej organizacji powstała Unia Europejska, która już nie jest wspólnotą czysto gospodarczą i ekonomiczną, ale i globalnym graczem, który ma możliwość jako całość prowadzenia globalnej polityki. w związku posiadanymi strukturami i odpowiednimi organami jest ona w stanie prowadzić działania wpływające na bezpieczeństwo i obronność niemalże całej Europy.

Unia Europejska dzięki swoim wyspecjalizowanym organom cywilnym i wojskowym jest w stanie kreować bezpieczeństwo na kontynencie. Obecnie Unia Europejska mierzy się z kryzysem migracyjnym, terroryzmem, inflacją oraz problemami energetycznymi.

Europa w czasie powstania i funkcjonowania Ligi Narodów

Powstanie Ligi Narodów (ang. *League of Nations*, fr. *Société des Nations*) w styczniu 1920 roku było skutkiem zakończenia się I wojny światowej, w wyniku której życie straciło około 8.5 miliona osób. Wynikiem tego jak i również dużych zniszczeń i kosztów prowadzenia tejże wojny były postulaty społeczeństwa, które domagało się znalezienia nowych rozwiązań politycznych mających na celu zapobiegnięcie sytuacji, która mogłaby doprowadzić do wybuchu kolejnej wojny, która by to pochłonęła kolejna miliony istnień³⁰.

Zatem powstanie Ligi Narodów można traktować jako wytwór ewolucji społeczeństwa międzynarodowego które chciało uniknąć wydarzeń, które mogłyby zagrozić światowemu bezpieczeństwu.

Liga Narodów była pierwszą organizacją międzynarodową jaka powstała na świecie. Jej celami było utrzymanie pokoju i współpracy na świecie. Działała ona według zasad określonych w jej statucie przyjętym w czasie konferencji pokojowej w Paryżu 28 czerwca 1919 roku. Wszedł on w życie 10 stycznia 1920 wraz z rozpoczęciem funkcjonowania Ligi Narodów.³¹

Inicjatorem powstania Ligi był ówczesny prezydent Stanów Zjednoczonych Thomas Woodrow Wilson, który to przewidział utworzenie organizacji międzynarodowej o zasięgu globalnym w jednym ze swoich "Czternastu punktów Wilsona" z 8 stycznia 1918 roku. Pierwotnymi członkami Ligi Narodów były 32 państwa wśród nich znajdowała się również Polska. Liga Narodów wedle artykułu 2 paktu miała wykonywać swoją działalność na rzecz pokoju i porządku na świecie poprzez swoje trzy główne organy:

- zgromadzenie
- radę
- stały sekretariat³².

Zgromadzenie było zebraniem wszystkich państw członkowskich. Każde z państw członkowskich dysponowało jednym głosem, jednak mogło delegować do zgromadzenia swoich trzech reprezentantów. Zasada ta była dość kontrowersyjna, gdyż jednakowa waga głosu każdego państwa spowodowała obawy państw będących mocarstwami, że niewielkie państwa, o ograniczonych interesach politycznych i ekonomicznych, reprezentujące stosunkową niewielką ilość ludności będą w stanie wywierać duży wpływ na politykę ówczesnego świata. Przyjęcie tej zasady odbyło

³⁰ W. Balcerak, *Liga Nadziei*, z *dziejów Ligi Narodów*, Wydawnictwo Neriton Instytut Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2010 s.21-33.

³¹ *Pakt Ligi Narodów*, Dz.U. z 1920 r. nr 35, poz. 200.

³² Encyklopedia PWN, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Liga-Narodow;3932501.html> [dostęp: 20.04.2019].

się z wątpliwościami, które również towarzyszyły samej Lidze jak i stosunkom międzynarodowym przez kolejne lata. Zasada była równoważona natomiast przez artykuł 5 paktu.

„Artykuł 5.

Jeżeli wyraźnie nie zostało inaczej postanowione w niniejszym Pakcie lub w postanowieniach niniejszego Traktatu, decyzje Zgromadzenia lub Rady zapadają przez jednomyślną uchwałę członków Ligi reprezentowanych na posiedzeniu.

O wszystkich zagadnieniach dotyczących procedury, które wyłaniają się na posiedzeniach Zgromadzenia lub Rady, włącznie z wyznaczeniem komisji do badania poszczególnych spraw, rozstrzyga Zgromadzenie lub Rada większością głosów członków Ligi reprezentowanych na posiedzeniu.

Pierwsze posiedzenie Zgromadzenia i pierwsze posiedzenie Rady zwołują Prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Według tego artykułu decyzje miały zapadać jednomyślnie co rodziło kolejny problem dla zapewnienia porządku i bezpieczeństwa na świecie, było to związane z możliwością blokowania podejmowania decyzji przez kilka państw lub grupy państw o różnych interesach co za tym idzie mogłoby zmniejszać skuteczność działania organów Ligi jak i jej samej.

Do kompetencji zgromadzenia należał natomiast wybór nowych członków spośród państw ubiegających się o członkostwo, podejmowanie zaleceń, uchwał i rezolucji, dokonywanie ewentualnych zmian w Pakcie Ligi, rewizja traktatów, uchwalanie budżetu czy ustalanie członków w wydatkach Ligi i jej organów pomocniczych. Praca odbywała się w wybieranych ze składu Zgromadzenia komisjach.

Kolejnym organem Ligi Narodów była jej Rada w skład to której wchodziła stali członkowie, czyli Francja, Wielka Brytania, Włochy, Japonia oraz kraje wyznaczone przez radę to są Niemcy (do momentu wystąpienia w roku 1936) oraz Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (do roku 1939). Do Rady należało również 11 członków niestałych wybieranych przez Zgromadzenie m.in była w niej Polska w latach 1926-1936. Według Paktu do zadań Rady należało m.in sprawowanie nadzoru za pozwoleniem zgromadzenia nad systemem mandatowym jak i również zalecanie działań, podejmowanie wspólnych akcji członków Ligi w przypadkach agresji lub sytuacji tego wymagających.

Ostatnim organem w Lidze był Sekretariat, który z założenia miał pełnić funkcje techniczne przy pracy całej Ligi poprzez wykonywanie zaleceń Zgromadzenia oraz Rady. Jednak w rzeczywistości zajął się on dużo ważniejszymi czynnościami takimi jak analizowanie wykonywania przez strony traktatów pokojowych. Był również organem który swoich reprezentantów i korespondentów umieszczał w biurach organizacji ponadnarodowych zajmujących się studiami nad kwestiami politycznymi oraz społeczno-gospodarczymi.

Była to funkcja związana z dyplomacją, a więc był to organ posiadający kompetencje dyplomatyczne w czasach, w których były one związane wyłącznie z państwami. Posiadał on funkcję polityczną, która sprowadzała się w sytuacji konfliktowej do nadzoru i obserwacji akcji dyplomatycznych państw.

Liga Narodów już na początku swojego działania została przyjęta sceptycznie nawet przez państwa, które wchodziły w jej skład. Powodem były wątpliwości związane z jej możliwościami zapewniania pokoju i bezpieczeństwa w Europie i na całym globie. w późniejszym czasie okazało

się, że te obawy były w pełni uzasadnione. Pierwszym dużym problemem był brak ratyfikacji przez Stany Zjednoczone paktu Ligi Narodów jak i również traktatu wersalskiego spowodowane ich polityką izolacjonizmu, mimo iż to właśnie prezydent Thomas Woodrow Wilson był pomysłodawcą stworzenia takiej organizacji³³. Kolejnymi istotnymi państwami, które nie znalazły się w lidze były Niemcy które wstąpiły w roku 1926 oraz Rosja Sowiecka która dołączyła do Ligi dopiero w roku 1937. Już ta sytuacja zwiastowała istotne trudności w funkcjonowaniu Ligi.

Przykładem braku skuteczności jest również występowanie państw ze struktur organizacji m.in. wystąpienie Niemiec 21 października 1933. Zatwierdzenie programu rozwoju zbrojeń spowodowało, że obecność w Lidze stała się dla Niemiec niewygodna.³⁴ Podobnie dla Japonii, która będąc stałym członkiem Ligi, wystąpiła z niej 27 marca 1933 po incydencie w Mandżurii, gdzie przeprowadziła ona prowokację mającą być pretekstem do ataku na Chiny i zajęcia części ich terytorium³⁵.

Kolejnym stałym członkiem, który wystąpił z Ligi w związku z prowadzeniem ekspansywnej polityki były Włochy które opuściły Ligę 11 grudnia 1937 po inwazji, na Etiopię która miała miejsce aż dwa lata wcześniej. Wydarzenia te same w sobie świadczyły, iż Liga nie jest organizacją na tyle silną, zgodną i zorganizowaną, aby skutecznie zapewnić ład i porządek nie miała poparcia wystarczającej ilości państw oraz brakowało w niej wielu potęg globalnych które kształtowały politykę międzynarodową³⁶.

Liga nie zapobiegała również wybuchu kolejnych wojen czy agresji nawet w Europie doszło do agresji Związku Radzieckiego na Finlandię za co został on wykluczony z struktur Ligi Narodów jednak sama Liga nie była w stanie wyciągnąć odpowiednich konsekwencji wobec agresora.³⁷ Tym samym nie udało się jej powstrzymać III Rzeszy Niemieckiej przed zajęciem Czechosłowacji jak i również Anschlussu Austrii, czyli aneksji tego państwa, mimo iż łamała ona postanowienia traktatu wersalskiego z roku 1919³⁸.

Nie udało się również powstrzymać wybuchu II wojny światowej czy największej wojny w historii ludzkości. Jest to ogromna klęska biorąc pod uwagę fakt, iż Liga Narodów została założona w związku z obawami przed kolejnym wielkim rozlewem krwi a fakty ukazują, iż II wojna światowa pochłonęła około 60 milionów istnień ludzkich, czyli około siedem razy więcej niż pierwsza. Można powiedzieć, iż Liga Narodów przestała funkcjonować i formalnie została rozwiązana w roku 1946 na rzecz nowo powstałej organizacji międzynarodowej, którą jest Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ).

Parlament Europejski

Jednym z głównych organów Unijnych jest Parlament Europejski, którego obecna forma jest następstwem wielu traktatów stworzonych przez Unię Europejską;

- Traktatu z Maastricht (1992)
- Traktatu z Amsterdamu (1997),

³³ W. Balcerak, op. cit., s. 43-54.

³⁴ Ibidem, s. 213-215.

³⁵ Ibidem, s. 156-165.

³⁶ Ibidem, s. 198-212.

³⁷ Ibidem, s.301-315.

³⁸ Ibidem, s. 249-257.

- Traktatu z Nicei (2001),
- Traktatu z Lizbony (2007).

W skład Parlamentu wchodzi 750 posłów z krajów członkowskich, z tym, że ilość reprezentantów z poszczególnych państw jest zależna od liczby jego mieszkańców, a żadne z państw nie może mieć więcej niż 96 posłów, również ich liczba nie może być mniejsza niż 6 posłów³⁹.

Organem kierującym i nadzorującym nad pracami Parlamentu jest Przewodniczący Parlamentu, do którego zadań należy;

- przewodniczenie obradom;
- reprezentowanie Parlamentu;
- podpisywanie uchwał i aktów prawnych Rady i Parlamentu;
- zatwierdzanie budżetu⁴⁰.

Parlament Europejski pełni szereg funkcji i posiada niezwykle dużo kompetencji, jednak spośród nich powinno się wyróżnić trzy podstawowe;

- funkcję ustawodawczą na którą składa się, uchwalanie przepisów prawa europejskiego, podejmowanie decyzji odnoszących się do zawierania umów międzynarodowych, podejmowanie decyzji roszczeniowych Unii Europejskiej, badanie planu prac Komisji i występowanie o przełożenie wniosków ustawodawczych do komisji;
- funkcję nadzorczą na którą składa się, nadzór nad instytucjami europejskimi, wybieranie przewodniczącego i składu komisji oraz uchwalanie wobec nich "wotum nieufności", nadzór nad wykonywaniem budżetu, powoływanie komisji śledczych, występowanie z pytaniami do innych organów Unijnych w związku z ich pracami, nadzór i obserwacja wyborów;
- funkcję budżetową, ponieważ wraz z Radą ustanawia i uchwała budżet, oraz zatwierdza plany długoletnich ram finansowych⁴¹.

Parlament Europejski również jako jedyny organ Unijny jest wybierany bezpośrednio przez obywateli w wyborach, przez co jest on bardzo ważny biorąc pod uwagę jego demokratyczny wydźwięk. Posłowie są istotnym elementem całej wspólnoty, ponieważ są reprezentantami obywateli poszczególnych państw na najwyższym szczeblu wspólnoty. Mają oni zadanie prowadzić dialog z przywódcami Unii w celu ochrony ich interesów. Większość międzynarodowych umów zawieranych przez UE wymaga zatwierdzenia. Dbają oni również o ochronę praw człowieka w umowach gospodarczych i handlowych.

Podsumowując kompetencje Parlamentu Europejskiego jest on niezwykle ważny, jeżeli wziąć pod uwagę bezpieczeństwo społeczeństwa jak i państwa. Jest to głównie związane z dużą rolą w odpowiednim obsadzeniu najistotniejszych stanowisk Unijnych, jak i również funkcją nadzorczą nad wykonywaniem całości działań na rzecz prawidłowego działania wspólnoty również w kwestiach polityki bezpieczeństwa i obrony.

Następnym, kluczowym organem Unijnym jest Komisja. Powstała ona w wyniku połączenia organów zarządzających wykonawczych Wspólnoty Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii

³⁹ https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-parliament_pl#sk%C5%82ad [dostęp:09.05.2019].

⁴⁰ A. Doliwa-Klepacka, Z. Doliwa-Klepacki, *Struktura organizacyjna (Instytucjonalna) Unii Europejskiej*, Temida 2, Białystok 2009, s. 182.

⁴¹ https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-parliament_pl#sk%C5%82ad [dostęp:10.011.2021].

Atomowej (odpowiednio; Komisji i Wysokiej Władzy) w roku 1967, na mocy porozumienia z roku 1965. Natomiast w strukturach Unijnych znajduje się ona od listopada 1993 r.⁴².

Liczba członków Komisji wynosi 28 członków, z czego jest to jeden reprezentant z każdego państwa członkowskiego⁴³. Ponadto członkowie Komisji;

- muszą być w pełni niezależni w trakcie wykonywaniu swych obowiązków w Komisji, w ogólnym interesie Unii; nie wolno im prosić o instrukcje ani ich przyjmować od żadnego rządu czy innego organu zewnętrznego;
- nie mogą wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej.⁴⁴

Na czele Komisji zasiada Przewodniczący, który prowadzi obrady tego organu oraz jest jednostką reprezentującą. Ma on również możliwość decydowania o wewnętrznej organizacji Komisji, wyznacza zadania pomiędzy poszczególnymi komisarzami oraz jest uprawniony do zwrócenia się do wybranych komisarzy (pod warunkiem zgody ze strony Komisji) aby złożyli oni rezygnację ze swojego stanowiska⁴⁵.

Komisja jest instytucją Unii Europejskiej, która ma wyłączną inicjatywę ustawodawczą oraz inne ważne uprawnienia wykonawcze w takich dziedzinach polityki jak konkurencja czy handel zewnętrzny. Jest głównym organem wykonawczym Unii Europejskiej

Komisja posiada jako organ wyłączne prawo inicjatywy w unijnym procesie stanowienia prawa. Przygotowuje ona wnioski ustawodawcze, które są przedkładane do Parlamentu Europejskiego i Rady – organów decyzyjnych⁴⁶.

Do kompetencji Komisji należy;

- Inicjatywa ustawodawcza w postaci prawa do przedstawienia wniosków, bez których organy decyzyjne nie mogą podejmować decyzji;
- Inicjatywa budżetowa, komisja zajmuje się przygotowaniem budżetu
- odpowiedzialność za negocjacje w sprawie umów międzynarodowych;
- uczestniczenie w zarządzaniu unią gospodarczą i walutową;
- sprawowanie nadzoru nad wprowadzaniem prawa unijnego;
- kontrola respektowania zasad konkurencji;
- wykorzystywanie uprawnień regulacyjnych⁴⁷.

W ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa kompetencje Komisji zostały przekazane do Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa. Komisja ma możliwość wspierania wysokiego przedstawiciela, w czasie, gdy składa on Radzie decyzje dotyczące wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

Podsumowując Komisja jest jednym z głównych organów Unii, jednak w związku z przekazaniem jej uprawnień odnośnie polityki bezpieczeństwa i obrony jej rola spadła. Należy pamiętać natomiast że dzięki swemu prawu do inicjatywy jest nadal istotna dla sfery bezpieczeństwa.

⁴² A. Doliwa-Klepacka, Z. Doliwa-Klepacki, op. cit., s. 153.

⁴³ art. 17 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej.

⁴⁴ art.245 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

⁴⁵ A. Doliwa-Klepacka, Z. Doliwa-Klepacki, op. cit., s. 154.

⁴⁶ art. 17 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej.

⁴⁷ <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/pl/sheet/25/komisja-europejska> [dostęp:20.04.2019].

Europejska Agencja Obrony

Europejska Agencja Obrony jest organem Unijnym powstałym zgodnie z założeniami Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Unii. Jej powstanie przypięczętowano decyzją Rady ze szczytu odbywającego się w lipcu 2004 r. w Salonikach⁴⁸.

Wedle założeń początkowo miała realizować ona cztery postawione jej cele;

- rozwijanie zdolności obronnych biorąc pod uwagę zarządzanie kryzysowe;
- promowanie oraz rozwój współpracy państw członków w kwestii przemysłu zbrojeniowego;
- rozwijanie możliwości przemysłowych oraz technologicznych wspólnoty;
- stworzenie europejskiego rynku na potrzeby przemysłu zbrojeniowego oraz dbanie o poprawę zdolności obronnych i bezpieczeństwa⁴⁹.

Jednak zostało jej przydzielone o wiele więcej zadań mając na uwadze głównie kwestie obronne Unii. Należą do nich:

- identyfikowanie i opracowywanie potrzeb co do ilości i jakości uzbrojenia w oparciu o potrzeby obronne;
- zachęcanie państw członkowskich do spełniania podjętych zobowiązań w kwestii Europejskiego Planu na rzecz Zdolności Obronnych;
- współpraca z Sojuszem Północnoatlantyckim na rzecz zdolności obronnych Unii Europejskiej;
- prowadzenie działań, mających na celu poprawę możliwości obronnych w sferach problemowych;
- dążenie do minimalizowania kosztów zbrojeń przy zachowaniu efektywności obronnej;
- określanie priorytetów w kwestii produkcji i zamówień sprzętu wojskowego oraz określać realne możliwości finansowania branży zbrojeniowej⁵⁰.

Członkami Agencji są wszystkie państwa Unii Europejskiej z wyłączeniem Danii, która nie przystąpiła do jej struktur.

W celu maksymalizacji konkurencji Europy na globalnym rynku obronnym, państwa w ramach Europejskiej Agencji Obrony postanowiły o przyjęciu dwóch dokumentów, które obligują je do przestrzegania konkretnych reguł w procesie składania zamówień oraz ich wypełniania. Jest to:

1. Kodeks Postępowania dla składania zamówień, odnoszący się do kwestii obronnych państw członkowskich Unii Europejskiej, przyjęty decyzją Rady Sterującej Europejskiej Agencji Obrony w trakcie obrad w Brukseli w listopadzie 2005 r.

2. Kodeks łańcucha zamówień i dostaw, który został zatwierdzony przez Stowarzyszenie Przemysłu Obronnego, Lotniczego i Kosmicznego w kwietniu 2006 r⁵¹.

Pierwszy dokument, jest niewiążącym międzyrządowym programem mającym na celu wspieranie konkurencyjności w obszarze składania zamówień obronnych, według niego państwa

⁴⁸ K. Mazurek, *Europejska Agencja Obrony. Działalność i perspektywy*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2012 s. 24.

⁴⁹ Ibidem, s.22-23.

⁵⁰ D. Manca, G. Quille, *The European Armaments Agency. a Virtual Reality*, European Security Review, 2003 nr 20, s. 4-5.

⁵¹ N. Bobryk-Deryło, *Uwarunkowanie ewolucji Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej*, Praca doktorska, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2012, s.156-157.

członkowskie mają za zadanie, podjąć się kroków w celu pozyskiwania zaopatrzenia bazy technologicznej i przemysłowej na terytorium państwa, w przypadku prowadzenia przetargów dotyczących sprzętu obronnego o wartości osiągającej przynajmniej 1 mln euro. Wyjątek od tego stanowią działania z zakresu badań i technologii oraz broni nuklearnej i napędu atomowego. Kluczowa dla powodzenia tego programu jest chęć wypełniania jego zobowiązań przez członków poprzez sprawiedliwe i równe traktowanie wszystkich podmiotów biorących udział w przetargach⁵².

Celem kodeksu jest zwiększenie konkurencyjności europejskiego rynku zbrojeniowego i obronności poprzez określoną ocenę dostawców uzbrojenia i sprzętu. Ocena ta odbywa się na zasadzie określenia: uczciwości, efektywności prowadzenia dostaw, wydajności, profesjonalizmu działań oraz bezstronności⁵³.

Kolejnym dokumentem zatwierdzonym przez ten organ jest strategia europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej dla działań sektora obronnego. Została ona stworzona w maju 2007 r. Podkreśla ona, iż sektor technologiczny i przemysłowy jest jednym z najważniejszych elementów dla prowadzenia działań w zakresie bezpieczeństwa i obrony. Prezentuje ona rynek zbrojeniowy Unii jako silnego gracza na arenie międzynarodowej, jednak zauważalny jest szybki rozrost rynku azjatyckiego co w połączeniu ze zwiększającymi się kosztami obronnymi będzie w przyszłości skutkowało prześcignięciem Europy przez Azję. w tej sytuacji sugeruje ona podjęcie działań ekonomicznych⁵⁴.

Strategia ta tworzy plany konkretnych działań dla sygnatariuszy są to;

- ustalenie priorytetów dla technologii oraz poszczególnych rodzajów uzbrojenia, które należy rozwijać w celu maksymalizacji efektów;
- zwiększenie inwestycji w obronność oraz zwiększenie proporcjonalne finansowania badań i rozwoju w jej zakresie;
- zabezpieczanie dostaw zaopatrzenia również w sytuacjach tzw.; zamówień w przypadkach pilnych potrzeb operacyjnych;

Dokument ten podejmuje głównie kwestie rozwojowe w dziedzinie uzbrojenia oraz ma na celu zachęcenie do inwestycji mających ściągnąć większą ilość zasobów finansowych i intelektualnych⁵⁵.

Podsumowując działalność Europejskiej Agencji Obrony jest ona niezwykle ważnym organem, jeżeli chodzi o wspólne działania przemysłu zbrojeniowego państw członkowskich jak i również zaopatrywania w sprzęt wojskowy i mimo, iż brak jej odpowiednich narzędzi m.in nacisku na państwa członkowskie to jest bardzo przydatna dla całości Unii.

⁵² Decyzja Rady Sterującej w sprawie Międzyrządowego Programu Wspierania Konkurencji na Europejskim Rynku Wyposażenia Obronnego, s. 81-82.

⁵³ Kodeks Najlepszych Praktyk w Łańcuchu Dostaw (The Code of Best Practice in the Supply Chain), European Defence Agency, 27 kwiecień 2006, s. 83-85.

⁵⁴ a Strategy for the European Defence Technological and Industrial Base, pkt 1-2.

⁵⁵ N. Bobryk-Deryło, op. cit., s.158.

Komitet Polityczny Bezpieczeństwa

Komitet Polityczny został utworzony wraz z przyjęciem tzw. *raportu luksemburskiego*, w roku 1971 przez ministrów spraw zagranicznych państw wchodzących w skład ówczesnej Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej. Został on następnie włączony do systemu organów wchodzących w skład Unii Europejskiej na mocy traktatu Amsterdamskiego z 1997 r. Swoją obecną nazwę (Komitet Polityczny Bezpieczeństwa) zawdzięcza natomiast decyzjom podejmowanym w latach 2000-2001. Natomiast aktualne zadania Komitetu zostały zawarte w art.25 Traktatu Nicejskiego.

W skład Komitetu wchodzi: dyrektorzy polityczni (głównie wywodzący się z ministerstw spraw zagranicznych, dyplomaci (głównie ambasadorzy). Zbierają się oni zwykle dwa razy w tygodniu (lub gdy sytuacja tego wymaga częściej) w Brukseli lub na terenie państw sprawujących prezydencję Rady. Spotkania poza terenem Brukseli mogą być również nieoficjalne⁵⁶.

Spotkania Komitetu są niejawnymi i prowadzone wyłącznie w dwóch językach; francuskim i angielskim (w spotkaniach nie biorą udziału tłumacze).

Uchwały podejmowane przez Komitet są przyjmowane na zasadzie jednomyślności, w związku z tym ma on utrudnione zadanie co do ich opracowywania. w razie braku powstania uchwały wyniki przebiegu spotkania są przesyłane do Rady Unii Europejskiej. Posiada on również grupy robocze, w skład których to wchodzi eksperci państw wspólnoty oraz organów Unijnych. Ich zadaniem jest zajęcie się wyszczególnionymi problemami bezpieczeństwa i polityki zagranicznej⁵⁷.

Do kompetencji organu na mocy Traktatu Nicejskiego należy;

- nadzór nad realizacją wcześniej wypracowanych postanowień co do prowadzenia polityki zagranicznej;
- monitorowanie areny międzynarodowej pod kątem prowadzenia polityki bezpieczeństwa;
- tworzenie odpowiednich opinii oraz zaleceń przyszłych działań;
- ustanowienie wytycznych dla komitetów wchodzących w skład wspólnoty;
- kontrola polityczna w trakcie operacji zarządzania kryzysami.

W praktyce Komitet zajmuje się natomiast głównie monitorowaniem sytuacji międzynarodowej i w związku z tym tworzeniem opinii dla Rady na wybrane zagadnienia. Oprócz tego prowadzi ocenę działalności innych organów względem wytycznych jakie otrzymały do wykonania.

Podsumowując strukturę i zadania Komitetu Politycznego Bezpieczeństwa należy zwrócić uwagę, że jest on istotnym organem zajmującym się kreowaniem i nadzorowaniem ogółu polityki zagranicznej Unii. Biorąc pod uwagę globalizację, nie da się ukryć jak ważna jest jego funkcja w zakresie zapewniania stabilności i ciągłości prowadzenia polityki bezpieczeństwa.

Instytut Studiów Bezpieczeństwa Unii Europejskiej

Instytut Studiów Bezpieczeństwa Unii Europejskiej jest organem, którego utworzenie zatwierdzono w lipcu 2001 r. Swoje działanie rozpoczął natomiast w 2002 r.⁵⁸.

W strukturze jednostki wchodzi zarząd, przewodniczący, dyrektor oraz komitety i grupy robocze.

⁵⁶ A. Doliwa-Klepacka, Z. Doliwa-Klepacki, op. cit., s. 309.

⁵⁷ Ibidem, s. 309.

⁵⁸ Ibidem, s. 504.

Na zarząd składają się przedstawiciele państw członkowskich (po jednym przedstawicielu), oraz przedstawiciel Komisji Unijnej. Na posiedzenia mogą być również obecni Dyrektor Generalny Sztabu Wojskowego (EUMS) oraz Przewodniczący Komitetu Wojskowego (EUMC)⁵⁹. Zarząd posiada również kompetencje do tworzenia komitetów i grup roboczych do badań wybranych problemów bezpieczeństwa.

Na personel instytutu składają się naukowcy oraz pracownicy administracji wybierani na podstawie ich kompetencji oraz doświadczeń związanych z Wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa (WPZiB). Personel ten posiada status pracowników kontraktowych, jednak do jednostki mogą być delegowani na czas określony wybrani eksperci pochodzący z państw członkowskich bądź inni urzędnicy czy pracownicy wizytujący⁶⁰. Siedziba instytutu znajduje się w Paryżu.

Zadaniem jednostki jest wspomaganie rozwijania wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, oraz europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony, poprzez;

- prowadzenie badań nad najważniejszymi problemami dotyczącymi Unii w zakresie polityki bezpieczeństwa;
- prowadzenie badań nad kwestiami politycznymi odnoszącymi się do bezpieczeństwa;
- przygotowywanie zaleceń dla Wysokiego Przedstawiciela do spraw Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Rady;
- organizacja debat o tematyce obronnej
- organizacja seminariów
- rozwój współpracy naukowej, eksperckiej oraz decyzyjnej, w celu dostarczenia im analiz środowiska bezpieczeństwa;
- rozwój dialogu transatlantyckiego w sprawie bezpieczeństwa Europy oraz Kanady i Stanów Zjednoczonych;
- przyznawanie stypendiów mających na celu zwiększenie aktywności narodowych ekspertów z całej wspólnoty na rzecz bezpieczeństwa⁶¹.

Analizy oraz wszelkie efekty pracy instytutu wedle dokumentu wspólnego działania Unii Europejskiej nr 2001, L200, są rozpowszechniane na jak największą możliwą skalę, jednak zastrzega się, że część z nich może posiadać status informacji poufnych. w przypadku informacji poufnych są one udostępniane ściśle określonym organom i grupom.

Działalność instytutu jest finansowana ze składek państw wspólnoty zgodnie z wielkością produktu krajowego brutto, jednak za zgodą dyrektora może być on finansowany z innych źródeł na rzecz określonych działań.

Podsumowując działania i zadania Instytutu Studiów Bezpieczeństwa Unii Europejskiej można zauważyć, że jest niezwykle ważnym organem badającym i wyciągającym wnioski z obecnego środowiska bezpieczeństwa. Według mnie organ ten wykazuje bardzo duży potencjał, ponieważ zwiększa on aktywność osób zajmujących się bezpieczeństwem i obronnością, a ponadto szkoli i przygotowuje przyszłe pokolenia do tworzenia lepszej i bezpieczniejszej Unii Europejskiej.

⁵⁹ Art.5 wspólnego działania Rady nr 2001/54.

⁶⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aps0015>, [dostęp: 05.05.2019].

⁶¹ A. Doliwa-Klepacka, Z. Doliwa-Klepacki, op. cit., s. 506.

Komitet Wojskowy

Utworzenie Komitetu Wojskowego zostało uchwalone w trakcie sesji Rady Europejskiej w Helsinkach w grudniu 1999 r. Na podstawie tej uchwały zostały przygotowane odpowiednie decyzje, które w 2001 r. doprowadziły do powstania stałego Komitetu Wojskowego Unii Europejskiej (EUMC)⁶².

W jego skład wchodzi szefowie sztabów generalnych państw członkowskich, jednak ich spotkania mają miejsce jedynie w przypadku wystąpienia sytuacji wyjątkowych. w normalnych trybie pracy zasiadają w nim przedstawiciele delegowani przez dowództwa państw członkowskich⁶³.

Komitet ten jest organem doradczym oraz nadzorującym w związku z tym do jego najważniejszych zadań należy;

- doradztwo Komitetowi Politycznemu Bezpieczeństwa w sprawach tworzenia koncepcji operacji (Conops), oraz tworzenie zaleceń dla projektów planów operacji (OPLAN) opracowywanych przez dowódcę operacji;
- opracowuje strategie rozwiązywania kryzysów, jak i opcje działania na poszczególne scenariusze kryzysowe dla Rady Unii Europejskiej;
- prowadzi konsultacje dotyczące obszaru sytuacji kryzysowych i militarnego;
- w czasie operacji monitoruje poprawność wykonywania operacji militarnych prowadzonych pod nadzorem dowódcy operacji⁶⁴.

Komitet Wojskowy pełni w strukturze Unijnej funkcje organu wsparcia. Z racji swojej roli jest on ważnym elementem doradczym wchodzącym w skład jednostek drugiego filaru Unii.

Sztab Wojskowy

Sztab Wojskowy Unii Europejskiej (EUMS) został przewidziany do utworzenia w czasie sesji Rady Europejskiej w Nicei w grudniu 2000 r. Ostatecznie powołanie sztabu miało miejsce w styczniu 2002 r. przez Radę Unii. Jest on departamentem znajdującym się przy sekretariacie Rady. W jego skład wchodzi eksperci wojskowi, którzy są delegowani przez państwa członkowskie.⁶⁵ Ich liczba wynosi około 130 osób.

Do zadań i kompetencji sztabu należy;

- wczesne ostrzeganie przed kryzysami i konfliktami;
- ocenianie już istniejących kryzysów;
- planowanie strategiczne mające na celu prewencję oraz zapobieganie kryzysom;
- doradztwo polityczne dla innych komitetów;
- powoływanie sił zbrojnych w razie kryzysu oraz ocena ich zdolności do udziału w misjach;
- opracowywanie wytycznych dla sił zbrojnych;
- analiza i ocena kosztów przeprowadzania ćwiczeń sił zbrojnych;

⁶² Ibidem, s. 311.

⁶³ Ibidem, s. 311.

⁶⁴ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/5428/european-union-military-committee-eumc_en [dostęp: 06.05.2019].

⁶⁵ Witold M. Góralski: Koncepcja ustrojowa i instytucjonalna II filaru Unii Europejskiej.: *Unia Europejska. Tom II. Gospodarka – Polityka – Współpraca*. Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2007, s. 120.

- utrzymywanie kontaktu ze sztabami państw członkowskich⁶⁶.

Jego działania są wykonywane pod kierownictwem Komitetu Wojskowego Unii.

Sztab Wojskowy Unii Europejskiej jest kolejnym organem wsparcia drugiego filaru mającego wpływ na opracowywanie strategii działania w razie wystąpienia kryzysu na terenie wspólnoty oraz jest istotny w analizie środowiska bezpieczeństwa Europy.

Europejska Strategia Bezpieczeństwa

Po powołaniu do życia 1 listopada 1993 roku Unii Europejskiej, jako wspólnoty gospodarczej i politycznej, stało się jasne, że jej rozbudowa i rozwój w przyszłości będą wymagały wyposażenia jej w odpowiednie struktury i dokumenty strategiczne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa wspólnoty.

Początkiem tejże drogi było podpisanie 4 grudnia 1998 roku deklaracji z Saint Malo, która jest oświadczeniem o obronie europejskiej wydanym po spotkaniu ówczesnego prezydenta Francji J. Chiraca oraz premiera Wielkiej Brytanii T. Blaira, które to proponowało wyposażenie Unii Europejskiej w zdolności obronne. Kolejnym bardzo ważnym wydarzeniem dla kształtującej się koncepcji bezpieczeństwa Unii było postanowienie Rady Europejskiej ze szczytu z czerwca 1999 roku, według którego Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony (EPBiO) będzie stanowić filar sojuszu europejskiego. Następnie w roku 2001 zostały utworzone organy Unii takie jak Sztab Wojskowy Unii Europejskiej oraz Komitet Wojskowy Unii Europejskiej który to działał w Europejskiej Polityce Bezpieczeństwa i Obrony. w lutym 2003 roku powstał natomiast Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa. Całość prowadzonych w tym czasie działań skutkowało przygotowaniem i przyjęciem przez Radę Europejską dokumentu ogólnej europejskiej strategii bezpieczeństwa. Dokument ten nosi nazwę *"A secure Europe in a better world: European security strategy"*. został on zatwierdzony w wcielony w życie 12 grudnia 2003 roku⁶⁷.

We wstępie do Europejskiej strategii bezpieczeństwa stwierdzono, że Unii Europejska w związku z faktem, że skupia w tamtym okresie aż 25 państw, w których żyje ponad 450 milionów ludzi, sprawia, że jest ona globalną potęgą, która to wytwarza aż 25% światowego produktu brutto. Unia Europejska wraz ze swoimi możliwościami powinna również brać na siebie odpowiedzialność za rozwój społeczności międzynarodowej i budowę globalnego bezpieczeństwa⁶⁸.

Pierwsza część owej strategii podkreśla znaczenie ładu, który powstał w Europie po zimnej wojnie, w którym to wzrosła otwartość granic a w konsekwencji przepływ osób pomiędzy poszczególnymi państwami. Spowodowało to konieczność powiązania ze sobą aspektów bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego. Strategia ta stwierdza, iż w obecnych czasach mało prawdopodobny staje się scenariusz ataku na państwo będące członkiem Unii Europejskiej, natomiast należy się spodziewać nowych zagrożeń, które będą dużo bardziej zróżnicowane jak i również trudniejsze do wykrycia i przewidzenia⁶⁹.

⁶⁶ A. Doliwa-Klepacka, Z. Doliwa-Klepacki, op. cit., s. 312.

⁶⁷ R. Zięba, *Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne Spółka z o.o., Warszawa, 2007, s. 83.

⁶⁸ *Europejska Strategia Bezpieczeństwa, Bezpieczna Europa w lepszym świecie*, Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2009, s. 27-28.

⁶⁹ Ibidem, s.29-30.

Jako pierwsze zagrożenie wymienia się terroryzm, który to niesie za sobą duże zniszczenia jak i również ofiary obywateli Unii. Podkreśla się, że terroryści są w stanie użyć wszelkich środków mających na celu szerzenie terroru. Jako przyczyny wymieniane są m.in naciski kulturowe, społeczne czy polityczne. Według dokumentu Unii stała się celem jak i również bazą dla terrorystów. Komórki terrorystyczne jak i ich bazy logistyczne zostały wykryte w Wielkiej Brytanii, Niemczech, Hiszpanii czy Włoszech. Niezbędne jest działanie europejskie w związku z tą sytuacją⁷⁰.

Kolejnym zagrożeniem, które według Strategii Bezpieczeństwa jest największym zagrożeniem dla bezpieczeństwa Unii jest proliferacja broni masowego rażenia. Według jej zapisu obecne traktaty spowolniły eksportowanie tych rodzajów broni jak i również jej rozprzestrzenianie w skali globalnej. Niestety świat będzie musiał wejść w trudny okres, który będzie owocowało wyścigiem zbrojeń na terenie bliskiego wschodu. Wraz z rozwojem technologii rakietowej przenoszenia uzbrojenia pojawiają się kolejne elementy, które mogą zagrozić bezpieczeństwu Unii. Punkt ten wspomina również, iż tragiczne byłyby konsekwencje pozyskania tej broni przez grupy terrorystyczne które to nawet nieliczne byłyby w stanie wyrządzić szkody na niewyobrażalną skalę⁷¹.

Trzecim wymienionym problemem są konflikty regionalne, które trwają na całym świecie, a w erze globalizacji mogą wpływać na Europę w sposób pośredni jak i bezpośredni. Jako zagrożenia z ich strony wymienia się wyniszczenie ludności i społeczeństw poprzez wojnę i łamanie praw człowieka. Konflikty te prowadzą do rozpadu społeczeństw w których to później następują korzystne warunki dla tworzenia przestępczości zorganizowanej jak i rozwoju komórek terrorystycznych. Dlatego to Unia Europejska powinna dążyć do rozwiązywania nowych konfliktów lokalnych jak i rozwiązania tych, które trwają. Do tego punktu zalicza się również punkt kolejny którym jest upadek państwowości, czego przykładem są państwa rządzone przez talibów: Liberia, Somalia czy Afganistan. Upadek państwa jest zawsze sygnałem alarmującym który poważa regionalną stabilność, dlatego powinno się w takich sytuacjach interweniować jak szybko to możliwe⁷².

Ostatnim poważnym problemem, o którym mówi dokument jest przestępczość zorganizowana, które jako zagrożenie pochodzące z wewnątrz jest silnie związane z aspektami zewnętrznymi. Międzynarodowy handel narkotykami, bronią, ludźmi a zwłaszcza kobietami oraz metalami szlachetnymi stanowi bardzo ważną część działalności przestępczej gangów. Handel ten staje się źródłem utrzymania pozarządowych organizacji militarnych i terrorystycznych, co powoduje osłabienie rządów tamtych państw i może skutkować ich rozpadem. Podkreśla się, iż większość tych towarów jak i również osób jest dystrybuowana przez gangi które działają głównie na Bałkanach które są odpowiedzialne za 25 procent światowego handlu ludźmi⁷³.

Strategia ta podkreśla, że łączenie się tych poszczególnych zagrożeń może prowadzić do bardzo radykalnych zmian i sytuacji w Europie z którymi należy bezwzględnie walczyć i w miarę możliwości im zapobiegać przez co zwiększa się poziom bezpieczeństwa w Europie, jak i stabilność w innych regionach świata.

⁷⁰ Ibidem, s 30-31.

⁷¹ Ibidem, s. 31.

⁷² Ibidem, s. 31.

⁷³ Ibidem, s. 32.

W drugiej części Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa przedstawione są cele strategiczne do których Unia ma dążyć to ochrona bezpieczeństwa wspólnoty i promowanie występujących i budujących jej wartości. Zauważone zostaje również, iż w erze globalizacji nie są już ważne jedynie zagrożenia w samej wspólnotie i jej otoczeniu. Tak samo ważne stają się wydarzenia i działania mogące mieć zły i destrukcyjny wpływ na Unię na całym świecie. Wedle tego obrona interesów bezpieczeństwa powinna mieć już miejsce daleko od granic Europy oraz dużo wcześniej przed pojawieniem się ewentualnego zagrożenia. Obecnie podkreśla się, że w odróżnieniu od czasów zimnej wojny nie będą miały tylko charakteru wojskowego, dlatego należy się przygotować do użycia różnych środków w przypadku wystąpienia kryzysu. Natomiast strategicznymi celami wymienionymi w strategii są:

-przeciwdziałanie obecnym, jak i mogącym mieć miejsce zagrożeniom. Według dokumentu należy zwrócić uwagę na przykłady zamachów terrorystycznych z przeszłości i sposobów ich organizacji, w tym celu przyjmowany jest europejski nakaz aresztowania dzięki któremu służby bezpieczeństwa państw członkowskich Unii Europejskiej są w stanie efektywnie rozwijać, i przeciwdziałać powstawaniu komórek terrorystycznych na terenie Unii co w trakcie obecnego kryzysu emigracyjnego ma ogromne znaczenie biorąc pod uwagę skalę zjawiska i ilość nowo przybyłych osób które potencjalnie mogą być terrorystami lub jednostkami mającymi za zadanie budowę siatek organizacji terrorystycznych. Wspomina również o prowadzonej od wielu lat Unijnej polityce ograniczenia proliferacji broni masowego rażenia, co za tym idzie programach mających na celu wzmocnienie struktur i kompetencji Międzynarodowej Agencji Atomowej, jak i również większej kontroli egzekwowania traktatów przeciwdziałającym przenikaniu tego rodzaju broni do Europy. w erze globalizacji celem strategicznym jest również obserwacja środowiska pod kątem bezpieczeństwa międzynarodowego. Należy wykrywać zagrożenia wynikające z działań organizacji przestępczych i terrorystycznych znajdujących się nawet na terenie Azji czy Afryki, ponieważ bagatelizowanie tych grup może prowadzić do realnych działań, na które nie będziemy odpowiednio szybko reagować jako wspólnota. Należy zrozumieć, iż obecnie większość zagrożeń nie może być zwalczona przy użyciu środków militarnych, co za tym idzie należy wykorzystywać do walki z nimi wszelkich organizacji poprzez naciski polityczne i gospodarcze i wszelkie inne formy oddziaływania na podmioty. Natomiast w walce z terroryzmem Unia musi wykorzystać dostępne środki wojskowe, policyjne oraz wywiadowcze⁷⁴.

-budowa bezpieczeństwa pod kątem państw i regionów znajdujących się bezpośrednio w sąsiedztwie wspólnoty, ma na celu, aby w państwach ościennych były sprawowane stabilne rządy które będą sprzyjały Unii, i w odpowiednim czasie kraje mogły być przyjęte do struktur.⁷⁵ Jednak należy pamiętać jakie zagrożenia może to ze sobą nieść, wizja przyłączenia do Unii może być kusząca dla wielu państw i prowadzić do zwiększenia stabilności w regionie wielu pozytywnych reform w nich lecz na przykładzie dążeń wspólnotowych Ukrainy zauważamy że są one niewystarczające, i ze względu na korupcję czy procesy migracyjne mogą być wyjątkowo trudne. Oczywiście w podanym przeze mnie przypadku najważniejszy jest jednak konflikt z separatystami wspieranymi przez Rosję na wschodzie kraju, który definitywnie według mnie pozbawia Ukrainę szansy na członkostwo w Unii.

- rozwiązanie konfliktu toczącego przez Izrael z państwami arabskimi i w autonomii palestyńskiej jest istotne dla Europy, ponieważ bez wyeliminowania tego problemu nie będziemy w stanie rozwiązać jakiegokolwiek konfliktu na terenie Bliskiego Wschodu. Unia według strategii powinna wykorzystać

⁷⁴ Ibidem, s. 33-35.

⁷⁵ Ibidem, s. 35-36.

swoje środki do zapewnienia stabilności w regionie oraz forsować wprowadzenie koncepcji utworzenia dwóch niezależnych państw. Należy skorzystać z pomocy Stanów Zjednoczonych Ameryki, Rosji oraz organizacji takich jak Organizacja Narodów Zjednoczonych. i oczywiście należy rozmawiać z samymi stronami konfliktu, czyli z Izraelczykami i Palestyńczykami. Spełnienie tego punktu jest bardzo istotne w związku z kryzysem migracyjnym i w znaczącym stopniu ustabilizowanie tamtejszej sytuacji prawdopodobnie zmniejszyłoby ilość uchodźców uciekających przed wojną i represjami politycznymi czy religijnymi. Ponadto stworzyłoby to nowe perspektywy dla handlu i wymiany zasobów, co napędziłoby europejską gospodarkę i pozwoliłoby na poprawę ekonomii w dobie kryzysu strefy euro i za stoju gospodarczego państw śródziemnomorskich⁷⁶.

- budowa porządku międzynarodowego w oparciu o respektowanie i budowanie stosunków wielostronnych. Obecnie w zglobalizowanym świecie, gdzie na politykę i sytuację ekonomiczną mają wpływ globalne rynki jak i media należy wzmacniać społeczność międzynarodową poprzez zainteresowanie i czynny udział członków wspólnoty europejskiej w organizacjach międzynarodowych oraz instytucjach międzynarodowych. Unia powinna dbać i stać na straży respektowania prawa międzynarodowego mającego na celu utrzymanie stabilnej sytuacji. W tym celu Unia musi dążyć do wzmocnienia Organizacji narodów Zjednoczonych na wszelkie możliwe sposoby, aby organizacja ta mogła wypełniać swoją misję o wiele efektywniej niż w przeszłości aby nie doszło do kolejnych klęsk tak jak miało to miejsce w Rwandzie. Bardzo ważne jest również, aby międzynarodowe organizacje finansowe i handlowe skupiały w swoich szeregach jak najwięcej państw członkowskich. Organizacja taka jak Światowa Organizacja Handlu (WTO) ma bowiem wpływ na globalną strefę ekonomiczną i handlową co za tym idzie Unia jako jedna z czołowych gospodarek świata może czerpać z tego bezpośrednio korzyści finansowe⁷⁷.

- wsparcie regionalnych organizacji takich jak Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN), Wspólny Rynek Południa (MERCOSUR) i Unia Afrykańska, których działania wpływają na stabilność w poszczególnych regionach świata. Podobnie współpraca z Organizacją Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) która jest organizacją mającą największe kompetencje w zapewnianiu bezpieczeństwa w Europie⁷⁸.

- wspieranie instrumentów prawnych takich jak Międzynarodowy Trybunał Karny (ICC) które stoją na straży prawa i mają możliwość sądenia osób oraz państw mogących zagrazać bezpieczeństwu międzynarodowemu.

- rozbudowa społeczeństwa międzynarodowego, poprzez rozmowy i wspieranie państw, które prowadzą politykę izolacji lub działają ponad prawem międzynarodowym dla swoich własnych celów.

Spełnienie celów strategicznych wiązało się będzie z dużą ilością działań które Unia będzie musiała rozwinąć kilka ze swoich cech takich jak;

- zwiększenie aktywności własnych działań, wykorzystywanie posiadanych instrumentów, oraz wsparcie ich zewnętrznych odpowiedników,

- zwiększanie ilości personelu wojskowego i cywilnego przy wykorzystaniu wielomiliardowego budżetu obronnego,

⁷⁶ Ibidem, s. 36-38.

⁷⁷ Ibidem, s. 36-38.

⁷⁸ R. Zięba, op. cit., s. 91.

- zwiększanie zdolności do prowadzenia działań w wielu miejscach na świecie zasobów cywilnych i wojskowych,
- poprawa dyplomacji i wymiany informacji pomiędzy jej komórkami w celu efektywniejszego wykorzystywania możliwości dyplomatycznych,
- zwiększanie spójności pomiędzy powstającymi organami Unii Europejskiej mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa,
- lepsza koordynacja działań mających na celu zwalczanie przestępczości zorganizowanej i organizacji terrorystycznych,
- współpraca z państwami będącymi globalnymi potęgami, oraz krajami posiadającymi te same założenia i cele strategiczne⁷⁹.

Podsumowując założenia Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa możemy z całą pewnością zgodzić się z jej założeniami jednak należy zauważyć, iż osiągnięcie tak wielkiej ilości celów strategicznych może być niezwykle trudne. Problem może stanowić różniąca się nieraz polityka państw członkowskich a duża ilość członków Unii może w dużym stopniu utrudniać realizację celów. Kolejnym problemem jest obecnie procedura wychodzenia ze struktur Unijnych Wielkiej Brytanii, która wnosi duży potencjał ludzki w jej struktury, i jest bardzo ważnym elementem budżetu Unijnego. Wraz z opuszczeniem Unii zmniejszy się potencjał do realizacji celów strategii bezpieczeństwa. Bezpośredni problem stanowi również opinia społeczeństwa Europejskiego które to wraz z ogłoszeniem Brexitu stało się bardziej sceptyczne i również kwestionuje wiele działań Unii, przez co działania są mniej wiarygodne na arenie globalnej. Tak samo wielkość działań Unii sama w sobie może powodować zagrożenia np.; ingerencja w sprawy Bliskiego Wschodu powoduje zwiększenie zainteresowania Europą przez terrorystów. Jest to związane z chęciami izolacji tamtejszych grup islamskich które jako atak traktują ingerencję zewnętrzną i to głównie państw zachodnich.

Zdolności wojskowe i zasoby Unii Europejskiej

Unia Europejska która po ogłoszeniu Europejskiego Planu operacyjnego powstałego w grudniu 1999 roku na szczycie w Helsinkach, rozpoczęła proces przygotowania do budowy wojskowych zdolności, które pozwoliłyby na prowadzenie tzw. misji petersberskich. Są one zadaniami mającymi na celu prowadzenie akcji humanitarnych, ratowniczych, pokojowych czy też misji związanymi z zarządzaniem szerokim spektrum sytuacji kryzysowych. Pierwszy komponent tworzył siły szybkiego reagowania i przygotowywał je do działań w razie wystąpienia sytuacji kryzysowych. Budowa sił szybkiego reagowania Unii polega na dobrowolnym wnoszeniu przez państwa swoich sił do puli, z której to będą one wydzielane do prowadzenia misji petersberskich, nie stanowią one jednak jednolitej armii Unii. Zostały również sprecyzowane wraz z ekspertami z Sojuszu Północno-Atlantyckiego (NATO), wymogi jakie powinny spełniać jednostki, aby zostały włączone do sił szybkiego reagowania. Jednostki były zgłaszane w trakcie czterech konferencji planistycznych które miały miejsce w Brukseli w latach 2000-2004. Państwa członkowskie już w roku 2001 zadeklarowały wniesienie do puli jednostek aż 100 tys. żołnierzy, 400 samolotów oraz około 100 okrętów wojennych⁸⁰. Komponent tych sił miał powstać do roku 2003 i w jego skład miało wchodzić 15 brygad o łącznej liczbie około 60 tys

⁷⁹ Ibidem, s. 91-93.

⁸⁰ R Zięba, *Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne Spółka z o.o Warszawa 2007, s. 95-97.

żołnierzy. Jednostki te miały mieć zdolność do działań w odległości do 6 tys. km w czasie nie dłuższym niż 60 dni od czasu przyjęcia decyzji o ich wykorzystaniu. Wedle postanowień Siły Szybkiego Reagowania Unii Europejskiej (ERRF) miały być w pełni samowystarczającą formacją posiadającą własne struktury: dowodzenia, logistyki, kontroli, wywiadu⁸¹. Korpus ten miał składać się nie tylko z sił lądowych, w jego skład miały wchodzić również siły powietrzne oraz marynarka wojenna. Niestety program okazał się zbyt ambitny co za tym idzie skomplikowany i owych sił reagowania nie udało się utworzyć. Było to związane z wątpliwościami państw członkowskich w związku z potrzebą budowy tak dużych sił, jak i kwestionowaniem ich możliwości działania w trakcie prowadzenia dużych operacji ekspedycyjnych. Ostatecznie koncepcja budowy sił tych upadła, jednak co ciekawe ogłoszono, że Europejski Cel Zasadniczy/Operacyjny został wykonany oraz ogłoszono, że potencjał będzie nadal rozwijany⁸².

Doświadczenia te zostały wykorzystane w późniejszym okresie, w którym przedstawiono koncepcję Grup Bojowych stworzoną przez ekspertów państw członkowskich. Została ona zaprezentowana na szczycie w lutym 2003 roku, a już w czerwcu 2004 roku zatwierdzona przez Radę Europejską⁸³. Jednymi z głównych różnic pomiędzy projektem nowych grup a koncepcją poprzednich była szybkość działania skrócona do 15 dni od decyzji o ich użyciu oraz liczebność formacji (każda z grup liczy około 1500 żołnierzy). Według zasad formowania Grup Bojowych pod uwagę bierze się m.in; możliwości wydzielania żołnierzy przez dane państwa, możliwości formowania grup narodowych bądź wielonarodowych, w których występują tzw. państwa ramowe (framework nation) których udział w grupie jest największy⁸⁴. Zadania tych grup zostały określone w Europejskim Celu Operacyjnym na rok 2010. Według tego dokumentu na strukturę grupy składa się; dowództwo ze sztabem, siły główne w skład których wchodzi batalion piechoty zmechanizowanej oraz wszelkie elementy bojowego wsparcia takie jak: rozpoznania, obrony przeciwlotniczej i logistyki. Formacje również dysponują możliwościami prowadzenia działań na poziomie operacyjnym i strategicznym poprzez odpowiednie systemy łączności i posiadanie w strukturze dowództwa Operacyjno-Strategicznego. Mają również zapewnione odpowiednie środki transportu w okresie prowadzonych przez siebie działań, jak i możliwość ewakuacji medycznej. Przed wysłaniem w rejon kryzysu są one wyposażone w odpowiednie dane i wsparcie wywiadowcze⁸⁵.

Zadaniami jakie mają wykonywać grupy bojowe jest prowadzenie misji petersberskich oraz wykonywanie takich zadań jak; rozdzielanie walczących stron powstałych konfliktów również z wykorzystaniem siły, zaprowadzanie pokoju, zabezpieczanie obiektów infrastruktury krytycznej w miejscach konfliktów oraz linii komunikacyjnych, misje stabilizacyjne oraz rekonstrukcyjne, operacje mające na celu utrzymanie pokoju, nadzorowanie zawieszenia broni i wycofywania się sił walczących, nadzorowanie wyborów oraz pomoc w rozprzestrzenianiu demokracji, przeciwdziałanie konfliktom, rozmieszczanie prewencyjne sił w miejscach zagrożonych, przeprowadzanie operacji rozbrojenio- wych, przeciwdziałanie proliferacji broni masowego rażenia jak i sprzętu wojskowego, prowadzenie

⁸¹ A. Ciupiński: *Zdolności wojskowe Unii Europejskiej. Perspektywy grup bojowych*. „Rocznik Integracji Europejskiej” 2014, nr 8, s. 10.

⁸² Ibidem, s. 107.

⁸³ W. Wątor, *Grupy Bojowe Unii Europejskiej Istota, bilans funkcjonowania, perspektywy*, "Studia Politicae Universitatis Silesiensis", T. 23 (2018), s. 95.

⁸⁴ Ibidem, s. 96.

⁸⁵ Council of The European Union: *European Union Battlegroup Concept (13618/06)*. Bruksela 2006, s. 7–12.

operacji ewakuacyjnych personelu cywilnego znajdującego się na obszarze objętym konfliktem, wspieranie operacji humanitarnych, przeciwdziałanie zbrodniom przeciwko ludności cywilnej, udzielanie pomocy pracownikom organizacji humanitarnych⁸⁶.

Należy zauważyć, że w przypadku grup bojowych nie przewidziano punktu odnoszącego się do zadań związanych z kolektywną obroną tak jak jest to w przypadku Sił Odpowiedzi NATO. w dokumentach odnoszących się do tych również jest dokładnie sprecyzowany obszar działania więc można się domyślać, że siły te były tworzone również z myślą o prowadzeniu działań poza granicami Unii Europejskiej. Można zatem uznać, że są przeznaczone do działań stabilizacyjnych na terenie Bliskiego Wschodu jak i na terenach niestabilnych państw Afrykańskich⁸⁷.

Powinno się wspomnieć, że z racji swoich niewielkich rozmiarów oddziały te w dużej części przypadków nie będą mogły prowadzić operacji samodzielnych (stand alone operation) i będą musiały ograniczać się do działań wspierających lub operacji pomostowych tzw.; (bridging operations) polegających na wsparciu głównych sił w obszarze kryzysu bądź nadzoru tylko nad jego częścią. Mogą być również przeznaczone do tzw., początkowych operacji szybkiego reagowania (initial entry rapid response operations), polegających na wykonaniu przez nich zadań przygotowawczych związanych z przybyciem na miejsce sił głównych⁸⁸.

Podsumowując koncepcję i powstanie grup bojowych można z całą pewnością doszukać się licznych problemów takich jak zbyt mała zdolność transportowa jednostek oraz problem z tankowaniem samolotów w powietrzu i liczne wieloletnie opóźnienia związane choćby z systemami lokalizacji i rozpoznania satelitarnego. Problemem jest również nastawienie państw członkowskich wobec ewentualnych interwencji i działań tych grup. Jednak należy pamiętać, że powstanie i obecność Europejskich Grup Bojowych obrazuje zaangażowanie państw członkowskich w sferę bezpieczeństwa całej wspólnoty.

Zdolności cywilne i zasoby Unii Europejskiej

Unia Europejska budowała również swój potencjał do rozwiązywania kryzysów przy użyciu sił cywilnych wspólnoty. Zdolności te są tworzone zgodnie z decyzjami podjętymi w czerwcu 2000 roku w czterech kolejnych dziedzinach;

- policja,
- umocnienie rządów prawa,
- wzmacnianie administracji cywilnej,
- ochrona ludności⁸⁹.

Najważniejszą z tych dziedzin jest utworzenie sił policji, które miałyby być gotowe do działania w razie wystąpienia sytuacji kryzysowej. Rada Europejska w trakcie spotkania w Goteborgu w roku 2001, przyjęła "Plan działania Policji", podzielony na trzy priorytetowe obszary działań:

- dowodzenie i kontrolę,
- kryteria selekcji i treningu,

⁸⁶ M. Kasprzyk: *Użycie Grup Bojowych UE w operacjach reagowania kryzysowego*. w: A. Polak (red.), *Wybrane zagadnienia z teorii i praktyki obronności*, AON, Warszawa 2014, s. 98.

⁸⁷ B. Górka-Winter: *Grupy bojowe Unii Europejskiej — koncepcja, proces formowania, perspektywy*. „Polski Instytut Spraw Międzynarodowych. Biuletyn” 2006, nr 69 (409).

⁸⁸ W. Wątor, op. cit., s. 98.

⁸⁹ R. Zięba, op. cit., s. 101.

-interoperacyjność,

W listopadzie 2001 roku odbyła się natomiast konferencja planistyczna dotycząca zdolności policji, w trakcie której członkowie Unii zobowiązali się do przygotowania jednostek policji w sile 5 tys. osób. Miały być one gotowe do wysłania na misję już w roku 2003, w tym 1400 policjantów miało być umiejscowionych w miejscu wystąpienia kryzysu w czasie nie dłuższym niż 30 dni⁹⁰.

Okazją do całościowej oceny rozwoju cywilnych zdolności Unii Europejskiej w obszarze reagowania kryzysowego było druga konferencja planistyczna w obszarze zasobów cywilnych, która miała miejsce 22 listopada 2004 r. Podkreślono wtedy, iż ilościowe cele wyznaczone w czasie konferencji w Feira w czerwcu 2000 r. zostały w pełni zrealizowane. Zobowiązania w związku z liczbą personelu cywilnego prezentowały się następująco: 5761 policjantów, 631 ekspertów z obszaru rządów prawa, 565 w obszarze administracji cywilnej i 4988 z dziedziny ochrony cywilnej. Ponadto, kierując się postanowieniami Planu działania na rzecz cywilnego zakresu Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony z czerwca 2004 r., państwa członkowskie Unii zadeklarowały gotowość wysłania 505 ochotników do zespołów obserwacyjnych Unii oraz 391 rzeczoznawców do wspierania specjalnych przedstawicieli wspólnoty lub do działań podczas misji. Oznaczało to, iż UE już w listopadzie 2004 r. posiadała zdolności o charakterze cywilnym, które znacznie przekraczały założenia przyjęte pierwotnie w Feira⁹¹.

Kolejną bardzo istotną organizacją wchodzącą w skład Unii jest EUROPOL, czyli Europejski Urząd Policji. Głównym zadaniem tej agencji jest poprawienie skuteczności współpracy pomiędzy organami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo w ramach przeciwdziałania i zwalczania przestępczości zorganizowanej, terroryzmu oraz wszelkich innych form przestępczości międzynarodowej.

Genezy tej organizacji można doszukiwać się już w roku 1976, kiedy to powstała grupa TREVI⁹². Działała ona w oparciu o współpracę ministrów państw członkowskich. Jej głównym zadaniem było zwalczanie przestępczości międzynarodowej oraz terroryzmu. Następnie w trakcie spotkań tejże grupy zatwierdzono plan powstania Europejskiej Jednostki do Spraw narkotyków, EDU⁹³. Na spotkaniach w 1993 określono plany działania, cele oraz strukturę tej grupy. Rozpoczęła ona działalność w styczniu 1994 r. w siedzibie w Hadze⁹⁴. Organizacja w trakcie swoich działań brała udział w wielu operacjach na terenie całej Europy w wyniku których aresztowano członków wielu grup przestępczych oraz skonfiskowano setki kilogramów narkotyków. Prowadziła również intensywny proces wymiany informacji pomiędzy jednostkami policyjnymi⁹⁵. Właśnie na bazie tej organizacji w drugiej połowie 1999 r., rozpoczęła działalność EUROPOL.

Należą do niego wszyscy członkowie Unii oraz państwa, które skorzystały z możliwości stowarzyszenia się z organizacją (m.in. Polska od 2001 roku). w strukturę wchodzi dyrektor oraz zarząd na czele z przewodniczącym. Ma on za zadanie ustalanie priorytetów w zakresie bezpieczeństwa, zwal-

⁹⁰ Ibidem, s. 101.

⁹¹ Ibidem, s. 101.

⁹² Skrót od nazwy w języku francuskim (Terrorisme, Radicalisme, Extremisme, Violence Internationale)

⁹³ Europol Drug Unit, EDU (ang.).

⁹⁴ A. Doliwa-Klepacka, Z. Doliwa-Klepacki, op. cit., s. 509-510.

⁹⁵ S.M. Amin, *Współpraca w zakresie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych Unii Europejskiej*, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa "Dom Organizatora" , Toruń 2002, s. 186-198.

czania przestępczości oraz odpowiada za przetwarzanie i gromadzenie danych przydatnych dla EUROPOLu⁹⁶. Zatrudnia on ponad 900 pracowników w tym około 100 analityków kryminalnych, będących najlepiej wyszkolonym personelem tego typu. Przez to agencja jest w czołówce największych centrów wiedzy z zakresu przestępczości i terroryzmu w Europie. Korzysta ona również z najnowocześniejszych narzędzi mających zmaksymalizować wydajność oddziałów i biur krajowych oraz oficerów łącznikowych. Do dyspozycji posiada również swoje formacje antyterrorystyczne (Counter Terrorism Unit i Counter Terrorism Task Force). Do ich uprawnień i kompetencji należą działania ze sfer;

- przestępstw przeciwko życiu, wolności (morderstwa, porwania, szantaż)
- przestępstwa przeciwko dobru publicznemu i własności (nielegalny handel, napady, działalność paserów)
- nielegalny handel (bronią, amunicją czy innymi środkami walki)
- przestępczość celna
- zwalczanie terroryzmu⁹⁷.

Zadania wymienione powyżej powinien być realizowane poprzez:

- ułatwianie wymiany informacji między członkami
- zapewnienie prawidłowego działania systemu zbierania i gromadzenia informacji
- analizowanie posiadanych informacji i ich wykorzystanie
- informowanie poszczególnych organów i państw na temat przestępczości
- opracowywanie raportów działań organizacji terrorystycznych i przestępczych
- szkolenia z zakresu przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu⁹⁸.

Można bez wątplenia zauważyć, że EUROPOL jest bardzo istotną agencją mającą na celu zapewnienie bezpieczeństwa w Europie. Jego rola jest tym większa w związku z napływem imigrantów i zwiększającą się liczbą zamachów terrorystycznych. Obecnie struktury są nieustannie rozwijane, jednak patrząc na sytuację i zwiększające się zagrożenie terrorystyczne finansowanie organizacji powinno być maksymalnie zwiększone.

Ważnym organem zwiększającym możliwości egzekwowania prawa i za co za tym idzie poprawę bezpieczeństwa w Europie jest Europejska Jednostka Współpracy Sądowej (EUROJUST), powstała na zlecenie Rady Europejskiej, na mocy porozumień zawartych na spotkaniu w Tampere w 1999 r. Została założona 6 marca 2002 r.⁹⁹. Jej członkami są wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej, każde z nich natomiast wyznacza jednego przedstawiciela będącego przedstawicielem struktur sądowych bądź policyjnych. Do jego głównych zadań należą;

- poprawa koordynacji prowadzenia dochodzeń i pościgów, z uwagą na wnioski złożone przez władzę państw;
- poprawa współpracy rządów państw z zakresu prowadzenia spraw karnych
- pomoc w realizacji wniosków o ekstradycję¹⁰⁰.

⁹⁶ A. Doliwa-Klepacka, Z. Doliwa-Klepacki, op. cit., s. 509-510.

⁹⁷ Ibidem, s. 514.

⁹⁸ Ibidem, s. 515-518.

⁹⁹ W. M. Góralski: *Unia Europejska. Tom II. Gospodarka – Polityka – Współpraca*. Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2007, s. 220.

¹⁰⁰ A. Doliwa-Klepacka, Z. Doliwa-Klepacki, op. cit., s. 518.

Uprawnienia tej struktury odnoszą się do niemalże wszystkich możliwych rodzajów przestępstw. Należy wspomnieć, że na podstawie dokumentów i decyzji Rady, może on na życzenie władz poszczególnych państw, wspomagać dochodzenia oraz ściganie przestępstw wykraczających poza jego kompetencje¹⁰¹.

Podsumowując rolę tego organu stwierdzam, że jest bardzo istotnym elementem bezpieczeństwa w Europie ze względu na duże wsparcie w walce z przestępczością.

PODSUMOWANIE

Budowa Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej była niezwykle długim procesem. Bardzo dużym wyzwaniem było stworzenie odpowiednich struktur i odpowiednich dokumentów planistycznych oraz wykonujących ich postanowienia organów. Do tego wspólnota europejska spotkała się również z trudnościami w tworzeniu choćby zasobów wojskowych i cywilnych mających na celu prowadzenie działań na rzecz bezpieczeństwa i obrony. w końcu jednak zostały stworzone odpowiednie dokumenty takie jak "Europejska Strategia Bezpieczeństwa" które w swoim zapisie wzięły pod uwagę bardzo ważne aspekty bezpieczeństwa i obrony. Bardzo dobrą informacją jest uwzględnienie globalizacji w obecnych procesach prowadzonych w celu zapobiegania i przeciwdziałania zagrożeniom. Unia posiada teoretycznie odpowiednie zaplecze do eliminowania niemalże wszystkich zagrożeń jakie zostały ujęte w strategii bezpieczeństwa. Jednak należy pamiętać, że obecne środowisko bezpieczeństwa zmienia się niezwykle dynamicznie i tworzy nowe zagrożenia takie jak kryzys migracyjny, terroryzm czy wojna w cyberprzestrzeni. w związku z tym sądzę, że Unia powinna w znaczącym stopniu dokonać modyfikacji swoich struktur i dokumentów m.in Strategii Bezpieczeństwa w celu lepszego funkcjonowania w sferze bezpieczeństwa. Według zebranych opinii ekspertów i twórców literatury z tejże tematyki w głównym stopniu należy poprawić normy funkcjonowania organów i sił wspólnoty, oraz zwiększyć możliwości szybkiego reagowania na pojawiające się zagrożenia. w sferze zasobów cywilnych wskazane byłoby zwiększenie możliwości Europolu poprzez zwiększenie personelu oraz większy budżet. Uzasadnieniem takiego podejścia jest ogromny napływ imigrantów do Europy w ostatnich latach. Modernizacje powinny przejść również Grupy Bojowe Unii Europejskiej a zwłaszcza zasady ich wykorzystywania. Problem stanowi również nastawienie państw, które wyznają zasadę dbania w pierwszej kolejności o własne bezpieczeństwo lub w największej mierze poleganiu na Sojuszu Północnoatlantyckim. Jednak po ostatnich wydarzeniach związanych z problemami z migrantami i zamachami terrorystycznymi rządy państw oraz obywatele powinni nabrać świadomości, że w obecnym zglobalizowanym świecie należy w dużej mierze stawiać na siły i organizacje mogące na swoim terenie skutecznie przeciwdziałać zagrożeniom. Właśnie w tym przypadku powinni postawić na rozwój struktur bezpieczeństwa Unii, oraz dążyć do tego, aby doszło do nich jak najszybciej.

¹⁰¹ Ibidem, s. 523.

Bibliografia

Ustawy i dokumenty międzynarodowe

1. *Pakt Ligi Narodów*, Dz.U. z 1920 r. nr 35, poz. 200.
2. *Traktat o Unii Europejskiej* art. 15 ust. 6.
3. *Traktat o Unii Europejskiej* art. 23 ust. 1.
4. *Traktat o Unii Europejskiej* art. 23 ust. 2.
5. *Traktat o Unii Europejskiej* art. 17 ust. 2.
6. *Traktat o Unii Europejskiej* art. 17 ust. 4.
7. Art.5 wspólnego działania Rady nr 2001/54.
8. Decyzja Rady Sterującej w sprawie Międzyrządowego Programu Wspierania Konkurencji na Europejskim Rynku Wyposażenia Obronnego.
9. Kodeks Najlepszych Praktyk w Łańcuchu Dostaw, European Defence Agency, 27 kwiecień 2006.
10. A Strategy for the European Defence Technological and Industrial Base, pkt 1-2.
11. *Europejska Strategia Bezpieczeństwa, Bezpieczna Europa w lepszym świecie*, Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2009.

Opracowania zwarte

12. Amin S.M., *Współpraca w zakresie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych Unii Europejskiej*, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa "Dom Organizatora" , Toruń 2002.
13. Balcerak W., *Liga Nadziei , Z dziejów Ligi Narodów*, Wydawnictwo Neriton Instytut Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2010.
14. Bobryk-Deryło N., *Uwarunkowanie ewolucji Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej*, Praca doktorska, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2012.
15. Doliwa-Klepacka A., Doliwa-Klepacki Z., *Struktura organizacyjna (Instytucjonalna) Unii Europejskiej*, Temida 2, Białystok 2009.
16. Encyklopedia PWN, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Liga-Narodow;3932501.html> .
17. Góralski W.M., *Unia Europejska. Tom II. Gospodarka – Polityka – Współpraca*. Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2007.
18. Kasprzyk M., *Użycie Grup Bojowych UE w operacjach reagowania kryzysowego*. w: A. Polak (red.), *Wybrane zagadnienia z teorii i praktyki obronności*, AON, Warszawa 2014.
19. Mazurek K., *Europejska Agencja Obrony. Działalność i perspektywy*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2012.
20. Witold M. Góralski: *Koncepcja ustrojowa i instytucjonalna II filara Unii Europejskiej.: Unia Europejska. Tom II. Gospodarka – Polityka – Współpraca*. Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2007.
21. Zięba R., *Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne Spółka z o.o., Warszawa, 2007.

Artykuły naukowe

22. Ciupiński A., *Zdolności wojskowe Unii Europejskiej. Perspektywy grup bojowych*. „Rocznik Integracji Europejskiej” 2014, nr 8.

23. Górka-Winter B. *Grupy bojowe Unii Europejskiej — koncepcja, proces formowania, perspektywy*. „Polski Instytut Spraw Międzynarodowych. Biuletyn” 2006, nr 69 (409).
24. Manca D., Quille G., *The European Armaments Agency. a Virtual Reality*, European Security Review, 2003 nr 20.
25. Podemski M., *Europejska Wspólnota Energii Atomowej- Euratom*, Przegląd Geologiczny, vol. 54, nr 8, 2006.
26. *Traktat z Maastricht i Traktat z Amsterdamu*, Dokumenty informacyjne o Unii Europejskiej, 2011.
27. Wątor W., *Grupy Bojowe Unii Europejskiej Istota, bilans funkcjonowania, perspektywy*, "Studia Politicae Universitatis Silesiensis", T. 23 (2018).

Strony internetowe

28. https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-parliament_pl#sk%C5%82ad
29. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aps0015>.
30. https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/5428/european-union-military-committee-eumc_en
31. <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/pl/sheet/25/komisja-europejska>.

SECURITY POLICY OF THE EUROPEAN UNION

Abstract: The article describes the security policy of the European Union through actions and individual institutions established for it. The EU's common foreign and security policy, which aims to resolve conflicts and foster international understanding, is based on diplomacy and respect for international rules. Thanks to its specialized civil and military bodies, the European Union is able to create security on the continent. Currently, the European Union is facing a migration crisis, terrorism, inflation and energy problems. The article presents an analysis of civil and military institutions responsible for security on the continent and their activities.

Keywords: security, European union, protection, threats, politics, defense, foreign policy, strategy

Łukasz Czekaj- doktor nauk społecznych, adiunkt w Instytucie Nauk o Bezpieczeństwie Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Wśród jego zainteresowań naukowych znajdują się: edukacja dla bezpieczeństwa, edukacja obywatelska, obrona cywilna i zarządzanie kryzysowe. Członek Stowarzyszenia Obronna. Narodowa. pl., Międzynarodowego Stowarzyszenia Policji IPA oraz współzałożyciel stowarzyszenia proobronnego 9SPOT. Opiekun Studenckiego Koła Naukowego Edukacji dla bezpieczeństwa. Członek Zespołu ds. Upowszechniania Międzynarodowego Prawa Humanitarnego Małopolskiego Oddziału Okręgowego Polskiego Czerwonego Krzyża.

Michał Znamirowski- kierownik Międzywydziałowego Studium Wychowania Fizycznego w Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie. Trener Judo klasy mistrzowskiej. Instruktor technik interwencji i samoobrony. Prowadzi szkolenia sprawnościowe, przygotowawcze do służb mundurowych. Autor kilku publikacji naukowych związanych ze sztukami walki, samoobrony i bezpieczeństwa w sporcie. Zainteresowania naukowe: koordynacyjne zdolności motoryczne, lateralizacja, bezpieczeństwo interwencji, szkolenie sprawnościowe, profilaktyka kryminalna, bezpieczeństwo lokalne.